

A francia-cseh szerződés pontjai.

A Hohenzollernek és Habsburgok ellen.

(A Szege budapesti tudósítójától.) A napokban többször említés történt arról, hogy Francia- és Csehország szövetségre lépnek egymással. A Lidove Noviny a mai napon közölte a szerződés egyes pontjait, melyek szerint 1. a békeszerződés értelmében megoldják a fennálló helyzetet Európában, 2. mindkét állam kötelezi magát a béke fenntartására, 3. kölcsönös tiszteletben tartják a szerződéseket, amelyek kölcsönös megállapodás

mellett jöttek létre, 4. mindkét állam kötelezi magát a teljes egyetértésben való működésre, az 5., 6. és 7. pontok értelmében Francia- és Csehország együttesen akadályozzák meg, hogy Németországban a Hohenzollernek és Magyarországon a Habsburgok trónra kerüljenek. Megállapítja továbbá a szerződés, hogy a két állam egyike sem léphet egy harmadik állammal szerződésre.

A légszeszgyári pör és a kendergyári munkások bérszerződése.

A légszeszgyári pör ügyében a Szege egyik mult heti száma nyilatkozatot közölt Somogyi Szilveszter polgármesteriől, amely erős kritikai hangon foglalkozott Wimmer Fülöp e tárgyban megjelent cikkével. Az elmúlt héten volt ezenkívül vita és megbeszélés tárgya a kendergyári munkások bérszerződése, amely ellen az a vád hangzott el, hogy antiszociális. Mindkét ügyben Wimmer vezérigazgatóhoz fordultunk, hogy nyilatkozzon, illetve adjon róluk felvilágosítást. Wimmer felkérésünk folytán a következőkben volt szives nyilatkozni:

Tisztelt Szerkesztő ur! Az egymástól annyira eltérő két ügyben hozzám intézett kérdéshez a következő megjegyzéseim vannak:

Első kérdése az, hogy a polgármester urnak a gázgyári cikkemre történt nyilatkozatáról miként vélekedem?

Válaszomat azon kezdem, hogy — amint ezt a polgármester ur maga, de minden ténykedéséből kifolyólag az egész város is tudja — a polgármester ur iránt annak végtelen lelkiismeretes szorgalma és késztetelénél tiszta intenciói miatt a legőszintébb tisztelettel viseltetem, amely nagy tiszteletet természetesen nem érintheti az, hogy ott, ahol hibákat látok, azokra mint a köztörvényhatóság és egyenéhány bizottságának tagja nyíltan és őszintén rá ne mutassak.

Az ennél fogva soha sem mélyreható és még kevésbé személyi természetű különbözeteket a polgármester urral mindig csak két körülmény idézi elő. Először, hogy gondolkozása nem elég kereskedői és ipari és ha személyének legkisebb érintése nélkül ezt mondhatom, egész felfogása messze áll a kereskedelmi és iparitól; másodszor az, hogy ő a tanács, valamint a saját eljárását és intézkedéseit egy bizonyos infallibilitás jellegével kívánja körülvenni és ezekben sem

rost a diplomatával, aki igen noszogatta, hogy vaduljon meg és fusson el vele hetedhétszáz ellen, de persze a pokolszülte paripa nem hallgatott rá. Három perc múlva már megint ott állt a helyén, mint freskó, a diplomatát pedig az ördög vette gondjába.

— Szabad kérnem a második kívánságot?

A diplomata hozatott a patriarchától egy kád szenteltvizet és finom mosollyal hajolt meg az ördög előtt:

— Tessék ebbe beleugrani, de mindjárt. Bizonyosan jól esik a hűtődés ebben a pokoli hőségben.

Az ördög meghökken, egy kicsit félrehuzta az orrát, de azért mégis csak beleugrott a kádba, aztán tüsszentett egyet-kettőt, megrázogatta a frakkját és kinyújtotta a kezét a diplomata felé.

— Bizonyisten, kár az időért, nehogy mennék inkább?

Tisztán látszott, hogy olyanok a körmei, mint a denevérenek. A diplomatát kezdte rázni a hideg és úgy dadogott, mint inaskorában, mikor még csak a jegyzőkönyveket vezette a diplomáciai tárgyalásokon. Ijedtében még azt is elfelejtette, hogy a nyilvánosság előtt nem szokott tegeződni az ördöggel.

— A ... harmadik ... kívánságom ... az, hogy ... minden hazugságomért tépd ki egy hajad szálát.

Az ördög úgy elordította magát, hogy még a hetedik teremben is torkukra szaladt a pincéreknek a lopott pezsgő.

— Nem, ezt az egyet nem vállalom, mert akkor egyetlen hajam szála se marad, kopaszon pedig nem fogadnak be a pokolba többet!

Azzal nekiiramodott az ájtónak, de ijedtségben nem találta rajta a kilincset és kénytelen volt a kulcslyukon kisuttyanni.

Mondják, hogy azóta fekete minden kulcslyuk és azóta nem félnek a diplomaták semmitől, mert tudják, hogy még közkívánatra se viszi el őket az ördög.

más véleményét, de még kevésbé kritikát nem fogad el és nem tűr.

Ezzel gázgyári cikkemmel kapcsolatosan adott nyilatkozatát máris teljesen megfelelően jellemeztem.

A polgármester bizonyára elsőrendű jogász, de mivel az ügyészi korból került ki, csak „bűnlető jogász” és mint ilyen, kereskedői és ipari kérdésekben legkevésbé kompetens. Cikkem elolvasása tehát mindkét okból nehezére esett. Ott ugyanis, a kérdés természeténél fogva, a gázgyári pör praktikus kereskedői és ipari szempontból tárgyalatott, de ami az ő szemében még nagyobb bűn, jogos kritika volt benne a város és a tanács eljárásáról, amit ő tudvalevőleg nem bír el.

Ezekután helyre kell még igazítanom azt, hogy a néhány hét előtt tényleg összehívott 4—5 elsőrendű jogász korántsem mondotta ki, hogy „álláspontom jogilag lehetetlen”, sőt inkább elismerte álláspontom helyességét és csak az volt a vélemény, hogy addig, amíg a Kuria most folyamatban lévő pörben nem ítélt, újabb, akármilyen eljárás nem kezdhető.

Itt azonban újból éles kritika tárgyává kell tennem a tanács azon eljárását, hogy ezt a pört több mint egy éve a Kurian heverni engedte és egyetlenegy sürgetés után az ügyet teljesen abbahagyta, azon érthetetlen téves vélemény alapján, hogy abba külföldi érdekek beiekapcsolódnak, amiről szó sincs, mert a késedelem egyedüli oka — most már meg van állapítva —, hogy az akták el voltak kallódva.

Az az annyira sajnálatos eredmény pedig, hogy több mint három év után ma ott tartunk, ahol ezt az utolsó cikkemben jeleztem, mindenkit, tehát a polgármester urat is meg kell hogy győzze arról, hogy ezt bizony nem jól csinálták, hogy nem minden jó úgy, ahogy ezt a tek. Tanács a polgármester ur vezetésével végzi és hogy nem derogálhat neki az, ha a törvényhatósági bizottság egyes, a városi ügyek iránt érdeklődő tagjai — foglalkozás és felekezeti különbség nélkül — a városi ügyekbe azok helyesebb vezetése céljából beleszólnak.

Második kérdése t. Szerkesztő urnak, hogy a gyár munkásainak csak legutóbb, jubileumom alkalmával történt szép és a munkások és a vezetőség között fennálló jó viszonyt annyira feltűnítő megnyilatkozás után hogyan történhetett, hogy a két fél között már ilyen rövid idő után oly éles harc fejlődött ki, mint azt a hétfői munkásnyilatkozat felütötte.

Erre rövid, de határozott válaszom, hogy a szegei munkásság vezetői ezúttal újból, amint erre már többször rámutattam, bebizonyították, hogy nem tudják a munkásokat helyesen vezetni, hanem azon egyedüli célból, hogy az ő pozíciójukat, mint a munkásság vezetői megszilárdítsák, egyenesen rossz szemmel nézik a gyár és a munkás közti időközönkénti jó viszonyt és határozatlan odatörekednek, hogy ezt a viszonyt lehetőleg megbontsák, mivel csak ha viszály van a munkás és a gyár között, jut nekik — szerintük! — megfelelő szerep.

Szembeálló itt a nagy különbség a német, vagy francia szocialista vezér és a mieink között. Ott kint nyugaton ugyanis a munkásvezér vezér marad akkor is, ha rövidebb-hosszabb időn át nincs kavarodás, hanem a munkásság szép nyugodtan folytatja munkáját, míg nálunk a tisztelt vezető urak egyenesen félnek attól, hogy egy ilyen hosszabb nyugodt időszak beállia folytán a munkásság őket fölélegeseknek fogja tekinteni.

Csak így magyarázható, hogy amikor most itt Szegeen megállapítottunk egy a munkás-

ságra nézve feltétlenül kedvező indexet, amely index minden bérkérdés felvetését kizárja és amely index október eleje óta mai napig a munkabérek 40%-os felemelését eredményezte, a munkások vezetősége — „mivel ily körülmények között egyelőre téllenségre van kárthatva” — belekapott egy a munkásság és a gyárunk vezetősége között 40, de legalább 30 év óta fennálló rendszerbe, amely szerint minden év december közepén a munkásokkal a jövő évre szerződést kötünk. Ezen szerződésre szükségünk van különösen itt Szegeen és a mi munkásaink mi voltára való tekintettel (500—600 női munkás) azért, mivel Szege nek tudvalevőleg túlnyomóan agrárjellege lévén, a munkásoknak tavaszon, nyáron és őszön át, több ízben — ugyan csak néhány héti — alkalom nyílik a gyár zárt helyiségeivel szemben a szabadban, esileg talán ezen rövid időre még jobban is fizetett munkát kapni és ha a fent említett 600 munkásból csak 60 él ezzel a lehetőséggel, a gyár láncolatosan összefüggő üzeme azonnal nagymérvben akadályozva van.

Hogy azonban mennyire helytelen a munkásvezetőségnek most annyira erőszakosan kifejtett küzdelme ezen szerződés megkötése ellen, legjobban bizonyítja, hogy valótlanosságokhoz folyamodni és a munkásokat ezekkel egyenesen félrevezetniök kell.

Eltekintve ugyanis egyetlenegy intézkedéstől, amely szerint a szerződést szegő és csakis a szerződést szegő munkással szemben, kétheti keresetének megfelelő bírság van kikötve, a szerződés határozmányai pontosan olyanok, mint évek és évtizedek óta.

Egyenesen valótlan az, hogy nagyobb munkaidő van kikötve, mert a szerződés nyolc órai munkaidőt egy és fél órai, felülfizetéssel járó, kiegészítéssel köt ki, amely összesen kilenc és fél órai munkaidőt 1922 október, tehát egy és fél év óta a gyárban változatlanul fennáll.

A szerződés azon kikötése, hogy az üzem akármilyen okból való szünetelése esetén a gyár a munkabérek 70 százalékát téríti meg, 1919-ből, a kommun idejéből származik és a munkásokra annál kedvezőbb, mivel az ilyen huzamosabb üzemszünet alatt valószínűleg másutt is munkát kereshetnek.

A kilenc és fél órai munkaidőn túl (amely munkaidő azonban a szombati munkaidőnek harmadfel órával való megrövidítése folytán hetenként 54 és fél órára szál le) a gyár csak egész kivételesen használja a pótmunkát elrendelő jogát, úgy hogy — természetesen a javító műhelyi kivéve — az egész 1923. évben legfeljebb mindössze három-négyszer történt egyes termekben kilenc és fél órán túli, természetesen felülfizetéssel járó pótmunka.

Mi kifogása lehet egy valóban csak a munkások érdekét szem előtt tartó munkásvezérnek az ellen, hogy különösen a mai időben, amikor a munkanélküliség az egész világon oly nagy bajokat okoz, egy gyár teljes kölcsönösségre alapított megállapodást köt a munkásával, mely szerint ez munkaerejét egy évig a gyárnak lekötö, a gyár pedig ennek ellenében a munkásnak a munkát biztosítja, hacsak nem az, hogy akkor a tisztelt munkásvezér erre az évre félre van állítva?

A szerződés pozitíve a munkásvezérrel együtt lett annak idején megállapítva és úgy két év előtt, mint egy év előtt a munkásvezetők által kívánt néhány pontot szó nélkül a szerződésbe beleillesztették.

A munkabírság ellen a munkavezetők által emelt vád pedig tudtommal szintén nem indokolt, mert különösen azon kérdés megállapítására, hogy vajon a munkás a szerződés értelmében jogosan elhagyhatja a gyárat, mivel bebizonyítottan jobb munkaalkalomhoz jut, a munkabírság egész rövid, napokra szóló határidőt állapít meg.

Hogy mindenre kiterjedjek, még a pénzbírságokról is leszögezem azt, hogy azok természetesen csak az elkövetett hibák, majdnem kizárólag ki nem mentett kimaradások, tehát csavargások esetén történnek. Hogy a munkásság felszólalását is elintézzem, rámutatok arra, hogy a vezetők által kifejtett legerélyesebb izgatás és terrorizálás dacára, a gyárnak ma már több, mint 500 munkása a szerződést aláírta, a vezéreket tehát elhagyta, rájuk hátrítva azt az odiumot, hogy az itt elmondott körülmények között „úgy védi a gyár munkaerejét”, hogy azt a munkanélküliség tetőpontján, télviz ide-